

НАУРА

№ 17 (4678) СУББОТА, 28 апреля 2001 года

Газета издается с 1 мая 1963 года

ГАЗЕТА ВЫХОДИТ НА КАЗАХСКОМ И РУССКОМ ЯЗЫКАХ

ЦЕНА ДОГОВОРНАЯ

Құттықтаймыз!

Құрметті нұралықтар! Жадырлап шыққан көктем мен бірге келетін айрықша қуанышты күн бар, ол – Бірінші Мамыр...

Президентіміздің ұзақ мерзімді "Қазақстан-2030" стратегиясы мен халыққа арнаған Жолдауын күнделікті қызметімізде басшылыққа ала отырып, ауданымызда кедейшілікпен және жұмыссыздықпен күресу шаралары белгіленіп, жаңа жұмыс орындарын ашу, халықтың тұрмыс жағдайын жақсарту, ауыл шаруашылығын өркендету шаралары жүзеге асырылып жатыр.

Қазір нұралықтар ауа райының жылы күндерін пайдаланып көктемгі дала жұмыстарын бастап та кетті. Күнделікті кездесіп отырған қиыншылықтарға қарамастан олар шаруашылықтың тұрақ салуында өздерінің тиісті жұмыстарын қажырлықпен атқаруда.

Барлық ауыл тұрғындарын, аудан жұртшылығын Бірінші Мамыр – Қазақстан халқының бірлігі күнімен шын жүректен құттықтаймыз, нұралықтарға үлкен бақыт, мол ырыс, қуаныш пен жақсылық тілейміз.

Д. ҚУСАЙНОВ, аудан әкімі, Т. РАХЫМБЕКОВ, аудандық маслихаттың хатшысы.

С наступающим праздником!

Дорогие нуриныцы! Вот через пару дней мы вместе с вами будем встречать светлый праздник Первое Мая – праздник единства народа Казахстана.

Старшее и среднее поколения помнят его, как День Международной солидарности трудящихся, олицетворяющий Мир, Шрифт, Дружбу. Эти миролюбивые понятия не потеряли своего значения и сейчас. Это и правильно, потому что Казахстан – многонациональное государство.

В республике, в том числе и в нашем районе, живут и трудятся представители многих национальностей. В различных отраслях народного хозяйства дружно работают казахи, русские, украинцы, белорусы, немцы, татары, узбеки и другие, которые вносят свой посильный вклад в социально-экономическое развитие района.

Решением Президента страны 2001 год объявлен Годом десятилетия Независимости Республики Казахстан, который проходит под девизом: "Десять лет мира и единства". Все свои успехи и достижения казахстанцы всецело посвящают юбилею страны. Принимаются меры по укреплению экономики, решению социальных проблем и повышению благосостояния народа.

От всего сердца поздравляем вас, уважаемые земляки, с праздником. Желаем вам всем здоровья, благополучия, мира и праздничного настроения!

Д. КУСАИНОВ, аким района, Т. РАХЫМБЕКОВ, секретарь районного маслихата.

ДОМБЫРА БАЗЫ

Үш орынды бөлігі. Мұхамеджанов, Шахметов, Құтбаевтар өздерінің сүйікті өнерлерін жұрт алдында көрсетіп, ерекше ілтипатқа бөленді. Жаксының-жаксысын айтып асық әнесті болар. Топ баланын ортамынан сұмырылып екінші орынға көтерілген Сейфуллин атындағы мектептің оқушысы Борлакова Валияның Дәулеткерейдің "Түркімен", "Ерке сыйлым", С. Тұрысбековтың "Көңіл толқыны", атакты "Қосбарды" үкілі домбырасының шанағында күйкыл-жытқан ол әлі де он күйдің басын қосатынын естіп білдік. Бұл, әрине, тәуелсіз елдің тату-тәтті бірлігі мен берекесінің дәлелі десек болғандай.

Сонау қойлы ауыл Балықтықөл мектебінен келген оралман қызмыз Жанымхан Ақмаралдың Тәуелсіздіктің құрдасындай оралмандарға он жыл толу қарсаңында күй ата-сы Құрманғазы мен Дина аянамызды "Әсемкәнік", "Адай", "Тойбастар", "Әсемақоныр" күйлерін орындауы да бір ғанибет!

Осы күнгі "Домбыра сазы" байқауының сәні тек күймен емес әнімен, оркестрмен, екі дауыстағы басқа да саз аспаптарының салтанатымен жарасым тапты. Нақтап айтсақ, М. Сұлейменов атындағы мектептің домбырашылар тобынан оған қосылды он орындаған Оразбеков Гүллана сияқты балалардың өнері жалпы ауданымыздағы саз мектептерінің жас ұрпаққа тамаша дәріс беріп жатқанын аңғартты. Қай жерде саз мектебі бар солардың түлектері жасына, ұлтына қарамай көзге түсіп жүргені ерекше құптарлық жай. Бұл салада белгілі домбырашы Сасимов Жолашуы Салықұлының, Қазғородок, Энтузиаст, Ба-

Шәмей БІЛГІШБАЙҚЫЗЫ.

В РАЙОННОМ АКИМАТЕ

19 апреля состоялось очередное совещание по вопросам электроэнергетики, а также подготовки и проведения весенне-полевых работ, где в последний раз перед посевной собрались вместе акимы сел и руководители хозяйствующих субъектов, организаций, учреждений и предприятий района, чтобы еще раз обсудить наиболее важные, решить имеющиеся проблемы, и сделать намечки на будущее.

В самом начале совещания состоялся обстоятельный разговор по проблемам поставки электроэнергии в район, в котором принял участие заместитель реабилитационного управления по сбыту электроэнергии С.В. Тарасенко, сообщивший о принятом 16 апреля решении суда по восстановлению КРЭКа в рамках акционерного общества. И хотя решение суда должно вступить в силу лишь через 10 дней, руководство нашего района посчитало целесообразным организовать подробную встречу именно накануне предстоящей посевной кампании с целью разъяснения тех или иных вопросов.

А вопросов оказалось действительно много. Это и справедливые возмущения по отключению в случае проплат, где оказывается, отдельные отключения технически просто невоз-

можны; по счетчикам, которых за месяц в район поступает не более 20-25 штук, а требуется от 250 до 300 для замены в каждом хозяйстве; по тарифу, который будет снижен лишь при условии восстановления всей системы; о деньгах, проплаченных населением и долгое время находящимся в почтовых отделениях связи; о поздних и, зачастую, неправильных поступлениях счетов и многим другим вопросам, на все из которых ответили С.В. Тарасенко и Н.Б. Бапанов. Так, например, было доведено до сведения, что, если население села платит в месяц меньше 50 процентов, то отключаться будет все село. Отменена практика формы расчета за электроэнергию под будущей урожай, действенной будет считаться лишь оплата по кредитованию, а также стопроцентная предоплата.

Кроме того, представителям КРЭКа было предложено рассмотреть поставку электроэнергии в Нуру через Осакаровка, включить в договора пункт о технических потерях, ускорить передачу счетов или вернуть их распечатку в НРЭС и некоторые другие замечания, с которыми Сергей Владимирович Тарасенко пообещал разобраться в ближайшее время.

Вторая часть совещания была посвящена подготовительным

весенне-полевым работам, на основных вопросах которой остановился аким района Д.М. Кусаинов. Была еще раз проведена готовность хозяйств горючесмазочными материалами и запчастями. Также разговор коснулся благоустройства, земельных вопросов, празднования Дня единства народа Казахстана и Дня Победы. Всем руководителям от лица акимата была выражена большая благодарность за собранные средства на монумент, а также сделано объявление о проведении дней Карагинской области в г. Астана 5-6-7 мая, в которых должны принять участие практически все хозяйства района. Дополнительную информацию по выездному мероприятию сделал А.П. Романенко, коснувшийся одновременно предстоящих работ по борьбе с саранчой.

Руководителями хозяйств горячо было поддержано предложение С. Хамзина, главного специалиста по прогнозированию департамента сельского хозяйства о создании кредитных сельских товариществ, которые позволят в будущем иметь более мягкие условия кредитования в банках.

Определив основные моменты предстоящих работ, совещание завершило свою работу.

Н. ШЕВЧЕНКО.

ӘКІМ ЖӘНЕ УАҚЫТ

БҮГІНГІ КҮН ТАЛАБЫ

Сәуір айының 12-ші жұрдызында Изендіде болған жалпы жиналыста ауыл әкімі Б.К. Мұстафиннің есепті баяндамасы тыңдалды. - Осы селолық округте Изенді, Кенжарық, Топарқол ауылдары орналасқан, - деді Б.К. Мұстафин баяндамасының басында. - ауылда 956 адам, 189 отбасы тұрады. Зейнеткерлер саны 93, мүгедектер - 31, ауған соғысына қатысқандар - 4, еңбекке жарамдылар - 384, ауыл шаруашылығы саласында 194 адам жұмыс істейді. Ауылда "Изенді" акционерлік қоғамы мен 7 шаруашылық кооперативі ұйымдастырылған. Тұрғындардың меншігінде 1565 ірі қара мал, 963 жылқы, 341 ешкі бар. Оларға 599 тонна шөп, 155 тонна жем бөлінді. Сонымен қатар ауыл тұрғындары өздеріне берілген жерден шөп шауып, қысқа қажет мал азығын жинап алды. Шаруашылық өкімшілігі жемішөп жетпейтін үйлерге қосымша көмек көрсетті. Ал тұрғысы төмен жалғыз басты қарияларға 42 тонна шөп, 23 тонна жем, 90 қап ұн және 21 тонна көмір тегін берілді.

Бір орта, екі бастауыш мектеп бар, оларда 250 оқушы оқиды, 30 мұғалім дәріс береді. Қадр мәселесі толық шешілген, тек оқулық жағы жетіспейді. Мектеп көмірмен толық қамтамасыз етілген. Шаруашылық басшылары оған көмегін үнемі көрсетіп жүр. Мектептің ағымды жұмыстарына ата-аналар да қол ұшын беруде.

Ауылымызда ФАП, байланыс бөлімі, кітапхана, мал дәрігерлік бірлестігі жұмыс істейді, олардың қалыптасуына ата-аналар да қол ұшын беруде. Ауылымызда ФАП, байланыс бөлімі, кітапхана, мал дәрігерлік бірлестігі жұмыс істейді, олардың қалыптасуына ата-аналар да қол ұшын беруде.

Әкімшілік комиссиясы мен ақсақалдар алқасы нәтижелі жұмыс атқаруда. Ақсақалдар алқасының мүшелері Үсенов С., Берлібеков М., Жайлыбеков К., Шәкенов А., Әсербаев О., қоғам жұмысына белсене қатысады, жастарға ақыл-кеңестерін беріп тұрады. Кейінгі уақытта ауылда

учаскелік инспектор болған жоқ. Өткен жылы үш мал ұрлығы, үш рет электр жүзесінің сымы ұрланды. Екі мал ұрлығы, бір сым ұрлығы әшкереленді. Аудандық ішкі істер бөлімі тарапынан бізге таяуда учаскелік инспектор жіберілді, сондықтан алдағы уақытта қылмыспен күрес күшейтіле түселі деп ойлаймыз.

Балалардың жәрдемақыларын алу үшін, құжаттар уақытымен тапсырылып отырылады. Зейнеткерлер мен балалардың жәрдемақылары уақытында таратылып отыр.

Мереке күндеріне байланысты мәдени шаралар уақытында өткізіліп тұрады. Жана жыл, Наурыз, 8-ші Наурыз, ауыл шаруашылық және Республика күндері ауылда ерекше тойланды.

Астанада болған республикалық кеңесте Елбасы Тәуелсіздіктің он жылдығына арналған нақты шараларды жүзеге асыру, экономиканы өркендету, халықтың тұрмысын жақсарту туралы барлық әкімдердің алдына үлкен міндет қойды. Кедейшілікпен және жұмыссыздықпен күрес бүгінгі күннің өзекті мәселелерінің бірі. Жұмыс істемейтін адамдардың саны қысқарып келеді. Жағдайлар төмен отбасыларына көмек ретінде ұн, көмір, жемішөп, тамақ алуларына 88180 теңге жұмсалды. Ал қыстың аяғында шаруашылық ұжымы ауыл тұрғындарына қосымша 50 тонна шөп, 50 тонна жем берді, тұрмыстарына қарай етпен, үнмен қамтамасыз етті, - деді Беркін Кабылбарыұлы. Баяндамадан кейін ол жерлестерінің қойған сұрақтарын талқылай отырып, ретретімен жауап берді.

Жиналыста сонымен қатар мектеп директоры, ауыл дәрігері, учаскелік инспектор, ветинспектор өздерінің жұмыстары жайында қысқаша мәлімет берді.

"Изенді" акционерлік қоғамының президенті Канат Отарбаев шаруашылықтың жұмысына қысқаша шолу жасады. - Былтыр жан-

быр болмады, сондықтан егіннің шығымы гектарынан 5,7 центнерден ғана болы. Халық үнмен қамтамасыз етілді. Электр жарығының қарызын өтедік. Көктемгі егіске дайындалып жатырмыз. Тұқым жеткілікті, бірақ техникалық қосалқы болшектері жетіспейді. Төрт жарым мыңдай қойымыз бар. Шопандар іріктелді. Мердігерлік әдіспен жұмыс істейміз, - деді шаруашылық басшысы.

Аудан әкімімен бірге жиналысқа қатысқан аудандық мекемелердің басшылары да ауыл тұрғындарының қойған сұрақтарына жан-жақты жауап қайтарды, түсініктеме берді.

Биыл Тәуелсіздік алғанымызға он жыл толады, бұл ерекше той, - деді аудан әкімі Д.М. Кусаинов. - Сондықтан да жақсы-жақсы шараларымызды жүзеге асыруымыз қажет. Көшелерді жөнге келтіріп, ағаштарды ақтау керек. Өрбір ауыл тұрғыны өзін үйінің манайын, ауласын күні күні қойып отырып газ-тар міндетті. Сіздерде бюджеттен ақша алатындар баршылық, сондықтан мүмкіндік жеткілікті. Мектептің жылу жүйесін жондеуге қаражат бөлеміз, бірақ оны дұрыстап, сапалы жөндеу керек. Жетімдер мен тұрмыс жағдайы төмендерге қамқор болып, оларды жұмысқа орналастыруға қол ұшын беріңіздер. Шаруашылықтары қойдың басын кемпітіндер, қайта оны көбейте түсіңіздер. Бұрынғыдай емес, қазір жүнге деген сұраныс бар, сондықтан қойдың жүнін іске асыру керек. Ал ауыл тұрғындары пима шығарып, шұлық тоқып, киіз басып, көрпе жасап, халықтың тұрмыстық қажетін өтеп отырса нұр үстіне нұр емес пе?! - деді Дауылбай Мейраұлы.

Сонымен қатар жиналысқа қатысушылар Нұра орта мектебі ұжымының еліміздің Тәуелсіздігінің он жылдығына арнап қойған концертін көріп, ризашылықтары білдірді.

Өз тілшімізден.

Біздің халық әнқұмар ел. Біреу қолына домбыра ұстап әні сала бастаса, ойдағы - қырдақты жиналып, сегізгелі бала, көкесіндегі қариясына дейін қаулап, айтысы - айтылап жаны жағасына келтіреді. Сол әнгері рух сүйегіне сіңіліп, құлағына қалады. Өйткені күй - халық саз өнеріндегі сирек ұшырайтын нәрсесі. Өлең, жыр сияқты күмбірілген күй тарту өнері атадан балаға жалғасып келеді.

"Күй тілі - көп заманның алуан ісі. Күйлердің әдеміге аян бар мәнісі. Өмірді күймен бірге қоса алмайтын Кер құлақ, көрсөкшір алданысы" деп

Илияс Жансүгіров жырлағандай - еліміздің жеке тәуелсіздігі мұндай ұлттық өнерімізді дамытуға кең жол ашты. Жұныққа қазақтың біртуар күйшісі Дина Нұрпейісованың 140 жасқа толуына байланысты оқушылар арасында күйден байқау өткізілді. Аудан бойынша Киевқа № 2, 3 орта мектептері, Байтуған, Ахмет, Балықтықөл, Кертпінді ауылдарының оқушылары қатысты. Екі кезекпен өткен сайыста домбырашы ұл-қыздарымыз Ибадиялина Албина, Несіпбаева Нұрғұл, Үсенбеков Рауан, Борлакова Валия, Жанымхан Мараллар алғашқы

ВЕСЕННИЙ ДЕНЬ ГОД КОРМИТ

ВЫВЕЛИ АГРЕГАТЫ

Первая весна нового тысячелетия торопит крестьян. Она вошла в силу преждевременно и с каждым днем все заметнее проявляет активность, требуя от них адекватных действий. Поэтому не удивительно то, что нет покоя у земледельцев, старающихся идти в ногу со стремительным временем. В эти дни спозаранок шумно возле мастерских ПК "Шахтерское". По сути, это место, напоминающее головной штаб, претворяющую в жизнь стратегию страды. Отсюда, получив конкретные практические задания, отправляются на позиции коллективы бригад. Нынче зерновой клин хозяйства займет 22 тыс. га. Из них только в четвертой бригаде, которой неизменно руководит многоопытный мастер земледелия И. Иванов, 6400 гектаров. В том числе пшеницы 5500 га.

ДОСЬЕ НА БРИГАДИРА

Иван Юрьевич Иванов — уроженец Украины. После успешного завершения Елизаветинского училища механизации по комсомольской путевке был направлен на целину. Трудовую биографию начал в неполных 17 мальчишеских лет с освоения ковильных степей совхоза "Красный флаг" Целиноградской области. С 1974 года и поныне живет и трудится в "Шахтере". За ратный труд удостоен множества правительственных наград.

Встретиться с деловым человеком всегда трудно. А с Иваном Юрьевичем тем более. В первый раз, когда его пригласил главный агроном хозяйства В.Шмуляндт, то разговор не состоялся. Бригадир был занят до того, что и слушать ничего не захотел. Открытый и обстоятельный разговор произошел лишь спустя несколько дней у акима сельского округа А.Балмагамбетова.

— Родить хлеб, — рассказывает Иван Юрьевич, — все равно, что мать трепетно вынашивает свое чадо 9 месяцев и 9 дней, отдавая и силы, и здоровье. Чтобы дожить до дня рождения, когда по осени зашумят золотистые, наливающие тутум колосом, зерновые, — ох, сколько ночей бессонных и дней хлопотных надобно пережить. Только труд, кропотливый и настойчивый приведет к заветной цели, подарит настоящее счастье, которое до глубины души понятию лишь хлебопашу. Среди бесконечных многогранных забот, главное — это работа с землей. Матушка-кормилица любит настоящий хозяйский уход, соблюдение всех агротехнических требований. У нас практическое воплощение комплекса

мер берет начало с уборки нового урожая. Причем это наше твердое и неизменное кредо, убившее в эффективности возврата заметных затрат, которые, кстати, пугают и вводят в заблуждение отдельных моих недальновидных коллег. К примеру, в прошлую осень, несмотря на ненастье, поля полностью очистили от соломы. Более чем на 400 гектарах провели качественную зяблевую пахоту. Постоянно и в полном объеме агротехники работали с парами. А они у нас занимают 1300 гектаров. Серьезное внимание уделяется уничтожению вредителей колосовых, в том числе с прошлого года ведется активная борьба с саранчовыми. Благодаря настойчивости директора и главного агронома хозяйства такие понятия как севообороты, ротация культур, семеноводство, подкормка полей приобретают новое значение. Словом, мы с землей работаем трепетно, по-хозяйски. Конечно, продолжение осенних забот она непременно получит весной. А к весенне-полевые работам коллектив бригады готов во всеоружии. Уверен в том, что урожаю юбилейного года заложим надежный фундамент и делом подкрепим обращение, принятое на общем собрании ко всем зерносеющим хозяйствам области.

Да, слова сплоченного коллектива не расходятся с делом. Механизаторы четвертой уже вывели всю посевную технику на позиции. В проведении весенне-полевых работ участвуют 16 гусеничных, 6 колесных тракторов и 2 "Кировца". Опытные механизаторы Валерий Головастый, Серик Сейтжанов, Балкен Рамазанов, Юрий Арнольдт и другие первыми поспешили на поле. Сюда же, вухоженный полевой стан, постоянно хозяйек: старшего повара Светлану Захарченко и ее помощницу Елену Мерзлякову привез водитель службы Владимир Шкрел. Кроме того, в бригаде имеются еще два автобуса, приобретенных в прошлом году. Также на стартовой площадке бригады, стоит наготове комплексное тех-

обслуживание во главе с мастером-наладчиком Сергеем Кручинным.

В четвертой раннее весеннее боронование началось организованно. Оно проводится дисками ЛД-10 и практически идет к завершению. Впереди основной этап полевых работ — заделка семян. Из расчета по 15 гектаров на связке на 400 гектарах провели в две смены, ожидая завершения страды за 10-12 рабочих дней. То есть так, как было записано в обращении шехтерев ко всем коллегам области. Если не помешают погодные условия, то в этом сомневаться не приходится. Достаточно сказать, что коллектив бригады осознанно намерен с каждого гектара

пашни собрать 12,8 центнеров зерна.

В общие успехи хозяйства, которые в прошлом году отразились в 80 миллионов тенге прибыли, из общерайонной 138, четвертая внесла достойную лепту. Думается, что в год 10-летия Независимости РК их вклад будет не менее весомым. Потому что достижения передовой бригады всегда закрепляются твердым выполнением агротехнических мероприятий, применением всего нового прогрессивного в деле выращивания зерновых культур.

Боташ БЕКМАГАМБЕТОВ, ПК "Шахтерское".

На снимке: бригадир четвертой бригады Иван Юрьевич Иванов. Фото Н. Лобачева.

10-ЖЫЛДЫҚҚА — ЛАЙЫҚТЫ ТАРТУ!

Бұл күндері жарасбайлықтардың іс-қимылы ширай түскен. Танертенгілік ертемне дала тарландары, олардың басшы-мамандары болып, әдеттегідей науқан басталғалы небір орталық штабқа айналған, шеберхана ауласына жиналады. Осы жерде лездеме өткізіліп, өткен күн қорытындысына жан-жақты сараптама жасалынып, жіберілген олқылықтарға назар аударылады, оларды болдыртпау жолдарына сілтемелер жасалынып, тиісті тапсырыс-талап қойылады.

— Өйтпейінше бола ма, — дейді бізбен әңгімесінде Асаутай Қожанов, № 3 бригаданың бригадирі, — қазір уақытпен ілесе жүретін, тіптен оза шабатын шақ. Дана халқымыз айтпай ма: "Көктемнің бір күні — жылға азық" деп. Одан қалды

бастаушы, мойнындағы сенім жүгі салмақты абзал азаматтар. Осылардың арқасында, жалпы ұжым болып күш біріктіріп, мерекелі жылдың көктемгі дала жұмыстарын жоғары ұйымшылдықпен және сапалы деңгейде қысқа мерзімде аяқтап шығамыз ба деген үмітіміз зор. Атап айтқанда басталып кеткен ылғал жабу кезеңін 5, ал дән сіңіруді 10-12 күннен асырмай тәмамдауға бел буып отырмыз. Мұның негізі екі ауысымдық жұмыс технологиясына байланысты. Ол үшін, шешуші буын, себу агрегаттарына тағы да бір-бірден сенімді резервтен тракторшы жігіттерді бекіттік. Әгерда аяқ астынан ауа райы бұзылып, келергі болмаса ұжымның дегенінен шығатынына күмән жоқ.

Бригадирдің сенім артып

жабдықтаушыларды сұрыптама-тезден ақылмен өткізіп, орын-орнына дұрыс бекітуінде жатыр. Мысалы, техникалық жедел көмек жетекшісі, әрі бригада механигі Бектай Малкенов күрделі саналатын жанар-жағар май мен жаят бөлшектермен қамтамасыз студі негізгі міндетіне алған. Мұның қарамағында техникалық көмек аталатын арнайы жабдықталған жабдық қорабы автокөлік бар. Ал осының қарамағындағы, бірақ жеке топ боп қызмет жасайтын дөңкерлеуші өз алдына бөлек. Бұл салада бесапсан механизатор, дөңкерлеу шебері Есентай Нұрымбетов еселе еңбегімен көзге түсулі. Мұның даларына себебі өте ретті көрінеді. Өйткені мұны қажет дегенде кісі салып іздетпейді, ол агрегаттар соңында аңыздан

Береке баеы дән сіңіруден

биылғы жылдың ерекшелігі ол бар. Бұл күндері дикан-механизаторлар алда тұрған міндеттерді тиянақты орындауға жана жігер, жана шабытпен қызу кірісіп кетті. Ал міндеттер болса бір бригада ұжымына аз емес. Себебі бізде дәнді дақылдар көлемі осы уаққа дейін жалпы шаруашылықтық жердің басым бөлігін құрап келді. Биылдың өзінде 6 мың гектардан астам жерге дән сіңіреміз. Ол үшін жер бапталып, ылғал жабылуы қажет. Әрине, мұндай шараларды өткен күзде біршама жүргізгенбіз. Өкінішке қарай, жанбырлы күз бен жанар-жағар май тапшылығы онсыз да тығыз уақытты алдыртпады. Дегенмен аңыздардың басымын сабаннан тазартып үлгерген едік. Қазір мұны ылғал жабумен ұштастыра атқарумен тура келіп тұр.

КӨКТЕМГІ ДАЛА ЖҰМЫСТАРЫ

науқанның өзіндік ерекшеліктеріне қарай жалпы стратегиялық болжам — бағыт құру, ортақ мүдде, ортақ мақсатқа бірін бөрідей, бөрі біріндей ғып жұмылдыра білу, басқара білу бас тұлға бригадирде жатса керек. Ал, Асаутай Сағымбайұлы болса ауызға бірінші кезекте өзін емес, шаруашылық директоры, облыстық Мәслихаттың депутаты Сейілхан Оспанбайұлы Қоңырбаевты алды. оның іскерлігі мен стратегиялық алымдылығын біліктілігін алға тартады. Ат үстінен түспейтін азаматтың елі аузына ілігіп жүргені де рас. Бұл жөнінде жуырда өткен жалпы ауылдық жиында көпшіліктің ашық айтқаны да бар. Дегенмен, кез келген жетекші маман өз орнында, өз дәрежесінде міндетін таза да, біліктілікпен атқарғаны абзал болар. Ал, бригадир, керісінше директордың сипаттамасында жоғарыдағы қасиеттердің толық иесісі.

Үшінші бригаданың күн санап қызу түскен науқандағы стратегиялық ұтымдылығы,

анызға ауысып ілесіп жүріп отырды. Тек, тұн ауа ғана бригадирмен бірге үйіне оралып, сәлпұл мызғып алады. Осылардың бөрінің еңбегін бағалап, дала жұмыстарының талап деңгейінде сапалы өткерілуін қадағалаушы Нәсіп Толықбаевтың орны да бір төбе. Күнбе-күн кімнің не істеп, не тындырғанын жедел шығарып, көш бастаушы озықтарды анықтап, қорытынды сұрыптауы таңертенгілік лездемеде баршаға паш етіп отыру, осына есепші-агрономның тікелей міндеті.

Жарасбайдың ұлан-ғайыр жомарт даласы бүгінде қарбалас қызу шақты бастан өткеруде. "10 жылдыққа — лайықты тарту" ұранымен табыстың тай қазанын тасытып, еңбек симфониясын орнатқан озық бригада ерекше көзге түсулі. Әрлі-берлі ағылған ауыл шаруашылығы техникасы мен адамдардың жарасымды үндесуі бусанып-буырканып ырзық дәнді асыға тосқан жер ана тынысымен біртұтас қауышып, ұштасып жатқандай сезіледі. Иә, "не ексең, соны орасың" дейді халық қағидасы. Дау жоқ, берекесі бас, болашақ біткіс егін бүгіннен, дән сіңіруден бастау алады. Содан да білікті дикан-механизаторлар, селонан товар өндіруші шаруалары көктемнің әр күнін ұтымды пайдалануға бар мүмкіншілікті сарқа жұмсауда.

Боташ БЕКМАГАМБЕТОВ, "Жарасбай" ЖШС.

ТӘУЕЛСІЗДІККЕ — 10 ЖЫЛ

Тіл өнері дертпен тен. Тілге аса жоғары құрмет, мейірімділік керек. Жақсы айтылған сөз кай тілде айтылса да жаттық етпейді. Ежелден, атам заманнан тіл — елдің мәдениеті, әдебиеті өсініп, отбасындағы тіршілігінен бастап, қоғам, халық, ел-жұрттың, жалпы мәдениеттің арнаулы құралы — ғылымның атаулы саласы екендігі бізге аян. Тіл байлығы — елдің елдігін, жұртшылығын, бірлігі мен берекесін, әдебиеті мен мәдениетін, қоғамдық құрылысын, салт-сананың кай дәрежеде екенін көрсететін сөзсіз таразысы болмақ. Сол үшінде сөз бастамас бұрын ағымнан жарылып ұлы да Анам тілі бұрын халқымыздың қасиетті тілі ретінде пайдаланылып келсе, бүгіндері бүкіл бір Қазақстан Республикасының Мемлекеттік тілі мәртебесіне ие болып осында тұратын жүзден астам ұлт өкілдерінің қатынасу құралына айналды. Ата заман бекітілді. О, құдіретті, ұлағатты, шыншыл да еркін қазақ тіліміз сенің салихалы сара жолың енді бастанды. Тізілімінді — Тәуелсіздік түзу ұстап, тұғырыңды — жас ұрпақ берік те бекем сақтауға ант етті. Болашақ білімнің кілті, ақыл-ой дамуының негізі, еліміздің сәулеті болашағының тірегі болатын осы мемлекеттік тілді Нұра мектептері, соның ішінде орыс мектептеріндегі қазақша үйреніп оқып жатқан басқа ұлт өкілдерінің балалары бұл салада әжептәуір білім алып жатқаны күн өткен сайын айқын сезіледі. Соның қуасіндей жуықта аудандық Мәдениет үйінде болған он бір мектептің орыс, неміс, көріс т.б. ұлт балаларының сайысы Мемлекеттік тіліміздің қадір

қасиетін көкке көтеріп тастады. Таныстыру; Егер мен болсам; Халық әні; Шағын көрініс; Мәнерлеп оқу сияқты бес түрлі бағытта әзірлеген өнерлері бүгінде орыс сыныптарына қазақ тілін үйрету тағылымының айтарлықтай ілгерілегенін байқаты. Басқа ұлт оқушыларының өздерінің туып өскен Қазақстан Республикасының "болашағымыз, оның асқақ та биік мінберлерден естілетін ұлттық үнін осы мектеп қабырғасынан үйрену бізге парыз" деген жүрек-жарды ықыластары мен өздерінің ана тілдерімен бірдей дәрежеде тең қойып сусындап жатқанына неге қуанбақпа.

Әу, дегенде сахнаға нағыз қазақша әдемі киінген Ахмет ауылының Сейфуллин атындағы мектеп оқушылары келді. Өздерін "Әтуғай" өнімен төрт шумак олен жолдарымен таныстырған сон, қос етек бурмелі көйлегіне қынама бел оялы мейшәпті мен қамшат бөрігіне жарасым тапқан халқымыздың қасиетті үкілі домбырасы жарасқан Борлақова Валя он саусағы майысып Дәулеткерейдің "Түркімен", "Ерке сұлқым" күйлерін орындады. Міне, гажап! Валяның домбырасының шанағынан күй төгілгенде өзі де сондай нәзік те ерке сезіммен көрерменін баурап алды. Осы мектептің тағы бір ерекшелігі сол: әрбір қойылым бүгінгі күннің басты тақырыбымен үндестік тапты. Айталық, бас бақтыр, "Тәуелсіздіктің" желбіреген алғашқы туын көтеруші Қайрат Рысқұлбеков жайлы 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасын көзге елестетті. Хас бақтырдың анасының, сол кездегі қыршындардың түбіне жеткен келімсектердің бейнесін жасалды. Тарихи оқиғаға құрылған шағын көрініс "Тәуелсіздіктің 10 жыл-

ТІЛ — КӨҢІЛДІҢ ТІЛМАШЫ

дығына" арналған басқа ұлт балаларының шынайы сүйіспеншілігін паш етті. Мәнерлеп оқу, мақал-мәтелдер айтудан да олар кенде еместігін көрсетті. Тілдері мен түстері бөлек болса да тілге мен жүрегі ұлтымызбен бірге соққан күй жерлерде өзімізден де басым түсетін қазақтың ұлттық салт-дәстүрін көрсеткен Сейфуллин атындағы орта мектеп (директоры Ескендіров Дәулет Жолдыбайұлы) оқушыларының жан-жақты еңбегінің жемісі дер едік.

Киевка № 1 орта мектебі (директоры Омарта Светлана Абдісәлемовна) көбімізге белгілі кілең басқа ұлт балаларының бетке ұстар алтын ұясы. Білім мен тәрбиенің, өнер мен спорттың тізгінін тең ұстаған ұжым. Мұнда да негізгі тақырып: Тәуелсіздіктің — 10 жылдығына арналды. Төрт құбыласы тен-халық әні, биі, мақал-мәтелдері екі тілде, таныстыруы, "Алдар мен тоңпақ" атты көрінісі бар-бәрі көптің көңілінен шықты. Қазіргі таңда қазақ баланын өзіне білім мен тәрбие негізін басқа тілде үйрету оңайға соқпай отырғанда таза қанды орыс, неміс, украин, көріс, белорус, татар, шешен, грек т.б. он бес ұлт тұратын Киевка кентінің тұрғындарының балауса балғындары бұлайша бүгінгі күнгі сайыста

шүршітшілеп жүргенін еріксіз еске түсіресіз.

Міне, нағыз тіл өнерінің кішкентай тарландары алдымызға келді. Ана тілімізді өздерінің анасындан құрметтеген ақылдарынан, аялаған ата-аналарынан, мемлекеттік тілімізді өз мәртебесімен мектеп партасында "жармақ құлақтары жастыққа тимей" жүріп мағынасымен мәнерлеп үйретіп жатқан бала жанының бағдарлары, орыс мектептеріне де қазақ тілінде сабақ үйретіп жүрген ұстаздарыңнан, айналды! — деп еріксіз толқыдық. Бұлар: Доқбаев Ақылбек Раханұлы басқарған Шербаков орта мектебінің мұғалімі Оспанова Айжан мен Алханов Нұрлан Сайлаубайұлы басқарған Пушкин атындағы орта мектебінің қазақ тілінің мұғалімі Алмағұл Боранбайқызы және өнерлі де білімді оқушылары.

Алғабас мектебінің сайысқа қатысқан бес баласының тілі мен үнін, білімі мен өнерін, өнегесін айтсаңызшы! Қадамдарына гүл бітсін, бейбіт елдің берекелі ұлқыздары. Сайыстың көркемделуі, өзара сөйлеспелі сөзбен жүргізілуі, мәні мен мағынасы, Ұлы Абайды, Пушкинді қазақша аспеттеуі, "Қызбен танысу" атты көрінісі тамашалап орындауы, мақал-мәтелдерді төгілтуі, халық әні "Сәулем-айға" салып нақышымен шырауы, "Мен болсам" деп аудан, мектеп өмірінің көкейкесті мәселелерін қозғауы нағыз қазақтардан да асып түскенін неге айтпақпа!

жүргізушінің жоқтығы көңілге қаяу салды. Өткен бөріні өзінің аты-жөнімен айтсақ, сол сахнадан үлкен әсер алар едік қой. Сахна-нағыз тәрбие мектебі емес пе! "Сонғы үйенін жүгі ауыр" демекші бүгінгі басқа ұлт оқушылары арасында мемлекеттік тілдің оқытылуын бақылау, байқауға зер салған аудандық білім департаментінің қазақ тілі бөлімінің бас маманы Тәнірберген Дәрібайұлының тікелей басқаруында өткізілген бұл сайыстың бас жүлдегері атанған Шербаков мектебінің 11-сынып оқушысы, сайыстың жарық жұлдызы атанған Голубев Павел бастаған "Жүзден жүйік, мыңнан тұлпар" атанған команда мүшелерінің жан сүйсіндірер жақсы сөздері, ойға қонымды, құлаққа ұғымды, игерген білімдері жиналған қауымды еріксіз өздеріне баурап алды. Мын бұралған биі қандай әсем. Өлгендері, өнерлерің, маржанды мөлідреп бастау алған тілдерің, мақал-мәтелдеріңді көріп, тыңдап осы пән бойынша дәріс беріп жүрген ұстаздарыңа мын сәлем делік! 90 ұпай жинаған біріншіліктерін құтты болсын, Шербаков мектебінің жеткіншектері. Сәреден мәреге дейін алыс алып екінші орын иеленген Киевка № 2 мектептің, үшінші орынды бөліскен Алғабас және № 3 Киевка орта мектебінің мемлекеттік әрі өзгенің тілін өзінде игерген ізденістерің сәтті кадам тілеп, Тәуелсіздік жылында балалар өлімінің арқашан бейбіт тыныштықта болуына әрбір азамат тілектес екенін білдіргім келеді. Осы күнгі бұрынғы сайыстардан жүгі ауыр, мән-мағынасы терең өзге ұлт балалары түр ғой, өзіміздің балаларымыз қиналаныпала сәтті кадам жасай бастаған Мемлекеттік тілдің қадір

қасиетін көкке көтерген бұл байқаудың әділқазылар алқасының төрайымы тұрғызында келесі де ойланатын бірнеше "әттегенайды" болғанын ескерткім келді.

Аудандық дәрежеде өткен осы сайысқа Урожайный, Пржевал, Жарасбай, Мынбаев, Талжанов атындағы орта мектептердің үн қоспауы, мұнда қазақ тілі пәндері басқа ұлт балаларына үйретілме ме? деген ой келді. Үйретіліп, осы күні "аты бар да зағы жоқ" немқұрайды қараған Асубаев, Шайменов атындағы кейсібір мектептердің аудандық мәдениет үйінің сахнасындағы жұпыны халін көріп те баладан емес басыңдан тәлім іздедік.

Мұндай болашағы зор сайыстың қорытынды кезеңі әлбетте, сый-сияпатпен өлшенетіні даусыз. "Еңбегіне қарай — өнбегі бар" тілімізді дәріптеп бала сезіммен, балғын үнімен қазақшалап жүрек лүпілін білдірген алғашқы үш орында Нұра аудандық білім департаментінің төрағасы Жұмабеков Сәкен Сатыпалдыұлының бір жапырақ "Мақтау ұстамасының" көшірмесін ғрығаны қалай? Сыйлығы мынау болғанда Тілімізге төменнен емес жоғарыдан, басқа ұлттан емес қазағымыздың дәл өзінен қолдаудың жоқтығын айдан анық көрсетті.

Сөз реті келгенде — аудандық мәдениет үйінің бұл күнгі Қазақстандық болашағы балаларға деген құрметінің азығы байқалды. Әбден тозығы жеткен саз аспаптары мен микрофон, ретін айтайтын, таныстыратын адамның жоқтығы сахна мәдениетінің азығын байқатты.

Алда мұндай игі қалалардың бола беретініне сендік. "Субасынан тұнады" деген осы.

Шәмей БІЛГІШБАЙҚЫЗЫ.

